

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Vårpropositionen för år 2014

Den 9 april presenterade regeringen 2014 års vårproposition (2013/14:100). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör landstingen åren 2014–2018. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) egna kommentarer skrivs i *kursiv stil*.

Den ekonomiska vårpropositionen syftar till att ange politikens inriktning på medellång och lång sikt. I enlighet med riksdagens uttalande presenteras normalt inga nya reformer i den ekonomiska vårpropositionen utan budgetarbetet koncentreras till budgetpropositionen.

Förbundet anser att besked om reformer och förändringar bör ligga i vårpropositionen för att sektorns planeringsförutsättningar ska underlättas.

Ekonomi

Den makroekonomiska utvecklingen

Regeringens bedömning över den makroekonomiska utvecklingen i vårpropositionen är tämligen oförändrad jämfört med den bild som visades i budgetpropositionen i höstas. Tillväxten år 2013 är något starkare, på grund av den starka BNP-siffran som kom över fjärde kvartalet. Tillväxtprognosen år 2015 är däremot några tiondelar svagare.

Det senaste årets internationella konjunkturedgång har slagit hårt mot den svenska ekonomin. Men under andra halvåret 2013 ser det ut som att den ekonomiska återhämtningen inletts i Europa och i USA. Indikatorer över förtroende som ex. inköpschefsindex ligger på en hyfsat hög nivå. Konjunkturåterhämtningen i de avancerade ekonomierna väntas därför fortsätta under 2014 och 2015. En expansiv penningpolitik och minskande finanspolitiska åtstramningar ger också bidrag till den internationella tillväxten.

En starkare internationell utveckling och en ökad tillförsikt hos svenska företag och hushåll leder till att BNP kan öka med 2,7 procent år 2014 resp. 3,3 procent år 2015. Hushållen har förhållandevis goda förutsättningar med en hög sparkvot och får dessutom extra stimulans via jobbskatteavdraget 2014. Hushållen svarar för en betydande del av efterfrågeökningen, men även investeringar och expor-

ten ökar en del framförallt 2015. Den offentliga konsumtionen i synnerhet den kommunala visar en modest ökning enligt regeringens bedömning.

Regeringens prognos ligger väl i linje med Konjunkturinstitutets och förbundets bedömningar, förutom när det gäller kommunal konsumtion(se nedan).

Tabell 1. BNP, prognos 2013–2018
Procentuell volymförändring

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtion	2,0	2,6	3,7	3,4	2,8	2,5
Offentlig konsumtion	2,0	1,0	0,6	0,9	0,3	0,2
Fasta bruttoinvesteringar	-1,3	4,7	7,4	6,5	4,5	4,2
Lager*	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Export	-0,9	3,5	5,5	6,5	5,7	5,4
Import	-1,2	3,4	6,3	6,7	6,0	5,7
BNP	1,5	2,7	3,3	3,5	2,5	2,3
BNP kalenderkorr.	1,5	2,8	3,0	3,2	2,7	2,4
Kommunal konsumtion	1,4	0,7	1,2	1,6	0,9	0,7

*Bidrag till BNP-tillväxten.

Källa: 2014 års vårproposition.

Regeringen gör även i vanlig ordning en prognos på medellång sikt. Bedömningen över perioden 2016–2018 är ingen regelrätt prognos utan mer av en räknekalkyl, som bygger på en analys av ekonomins resursutnyttjande och att ekonomin går mot ett jämviktsläge. Utifrån att ekonomin befinner sig långt ifrån fullt resursutnyttjande finns det utrymme för en hög tillväxt. Denna metod är den gängse i ekonomiska framskrivningar. Den stora svårigheten är att bedöma vad den potentiella produktionen är, dvs. vilken produktion som är förenlig med stabila priser. Avgörande för denna analys är arbetskraftens storlek, arbetsmarknadens funktion och produktiviteten. Olika bedömare kan göra olika värderingar.

Jämfört med i höstas har det skett en nedrevidering av det potentiella resursutnyttjandet på grund av att statistik för 2011–2013 visar på svagare produktivitet. En ”allt annat lika” svagare produktivitet leder till en lägre potentiell produktion. Detta medför att ökningen i BNP för perioden 2016–2018 blir något lägre än vad som presenterades i budgetpropositionen.

Enligt regeringen skapar det låga resursutnyttjandet i ekonomin och den starka disponibelinkomstutvecklingen tillsammans med en internationell återhämtning förutsättningar för att den relativt starka utvecklingen av BNP ska vara möjlig. I annan riktning verkar en bild av vår i grunden hårt skuldsatta omvärld. Men den lägre potentiella produktionen leder till att tillväxtförutsättningarna revideras ned något under kalkylperioden 2016–2018 jämfört med föregående kalkyl.

Arbetslösheten väntas sjunka en del då sysselsättningen beräknas öka snabbare än arbetskraften. Regeringens prognos är att arbetslösheten blir 7,7 procent av arbetskraften i år. Nedgången fortsätter ner mot 5,9 procent år 2018 enligt kalkylen. Tidigare har regeringen pekat på att sysselsättningen med tanke på den svaga konjunkturen utvecklats förhållandevis väl och en förklaring till att den

höga arbetslösheten bestått är att arbetskraften ökat starkt. Men nu ser det ut som att den starka tillväxten i arbetskraften dämpas.

Löne- och prisökningarna blir måttliga. Timlöneökningarna ligger under 3 procent såväl 2014 som 2015. Därefter går timlönerna mot 3,5 procent. Den låga inflationen kommer kvarstå mätt som KPIF (justerat för ränteförändringar), medan KPI ökar framöver i och med att räntan höjs vartefter återhämtningen sker i ekonomin.

Regeringens prognos för kommunal konsumtion visar en ökning med i snitt 1 procent per år fram till och med år 2018. Resultatet i kommunala sektorn väntas vara positivt varje år och landar år 2018 på 14 miljarder kronor. Detta är en betydligt svagare konsumtionsutveckling än vad förbundet förutser. Förklaringen är att regeringens beräkningar utgår från att kommuner och landsting anpassar sina kostnader för att åtminstone klara balanskravet. Regeringens prognos är baserad på beslutad politik och det innebär bland annat oförändrade skattesatser. Därmed styrs den kommunala konsumtionen av intäktsutvecklingen utan beaktande av demografiskt tryck och förväntningar om standardhöjningar.

Förbundet menar att denna bild inte är realistisk. Att kommunala konsumtionen skulle öka med mindre än vad som krävs av demografiska förändringar, bland annat ökat antal barn i grundskoleålder, samtidigt som skatteunderlaget växer kraftigt under närmaste åren är osannolikt.

**Tabell 2. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i vårpropositionen
Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2014–2018**

	2014	2015	2016	2017	2018
BNP ¹	2,8	3,03	3,2	2,7	2,4
Arbetade timmar ¹	1,4	1,2	1,2	1,1	0,8
Arbetslöshet ²	7,7	7,3	6,7	6,3	5,9
BNP-gap ³	-2,4	-1,5	-0,5	-0,2	0
Timlöner ⁴	2,7	2,9	3,2	3,4	3,5
KPI	0,2	1,6	2,5	2,8	2,9
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	-1,6	-0,3	0,0	0,7	1,2
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	41,3	39,7	37,3	34,8	31,7

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Andel av BNP.

Källa: 2014 års vårproposition.

Finanspolitiken är stimulerande i år vilket är välmotiverat utifrån konjunkturläget. Men därefter finns enligt finansministern inte utrymme eller behov för finanspolitisk stimulans. När ekonomin stärks så avtar behovet av ekonomisk stimulans och politiken ska då inriktas på att vända underskottet. Överskottsmålet ska bestå och inte förändras. Målet 1 procent i överskott ska vara uppnått år 2018. Anders Borg menar att ”Arbetslösheten bekämpas med ordning och reda i offentliga finanser”.

Finansminister Borg trycker på att i en osäker omvärld är skyddsvallar i form av en god ordning i offentlig ekonomi helt nödvändigt. Samtidigt är de svenska statsfinanserna i bra skick och statsskulden i förhållande till BNP ligger kvar på en i internationellt perspektiv mycket låg nivå.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Siv Stjernborg tfn 08-452 77 51 eller Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Skatteunderlaget

Regeringens bedömning är att skatteunderlaget kommer att växa relativt bra fram till år 2017, framförallt under senare delen av perioden. En betydligt ljusare syn på utvecklingen av arbetade timmar under 2014 än den SKL redovisade i februari drar upp skatteunderlagstillväxten innevarande år. Effekten motverkas dock delvis av att regeringens räknar med mindre ökning av pensionsinkomsterna än SKL. Även 2017 visar regeringens prognos starkare skatteunderlagstillväxt än SKL:s. I detta fall förklaras skillnaden främst av att pensionsinkomsterna utvecklas mer positivt i regeringens bedömning.

De reformförslag som regeringen aviserar i vårpropositionen finansieras till viss del genom en minskad avdragsrätt för pensionssparande år 2015 och ett slopande av denna avdragsrätt år 2016. Effekten av detta är emellertid inte beaktad i prognosen eftersom förslagen bara är aviserade, inte beslutade.

Tabell 3. Olika skatteunderlagsprognoser
Procentuell förändring

	2013	2014	2015	2016	2017	2013–2017
Reg. apr 2014	3,6	3,5	4,3	5,2	5,2	23,7
ESV, apr 2014	3,7	3,0	4,1	4,8	4,6	21,9
SKL, feb 2014	3,5	3,1	4,3	5,2	4,8	22,8
Reg. Sep 2013	3,9	2,7	4,4	5,2	5,1	23,2

Regeringens prognos för 2013 och 2014 i september 2013 har fastställts som uppräkningsfaktorer för utbetalning av preliminär skatt.

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting.

Regeringens ljusa syn på arbetade timmar förklarar också den upprevidering av skatteunderlagsprognosen för år 2014 som gjorts sedan förra höstens budgetproposition.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Nivån på det generella statsbidraget till kommuner och landsting ligger fast i enlighet med 2014 års budgetproposition.

Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen 2014 med förslag till ändringar av anslagen.

Att vi inte får besked i vårpropositionen om genomförande av förslag som påverkar sektorn kommande år innebär att planeringsförutsättningarna för åren 2014–2016 blir svåra att hantera.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Derk de Beer tfn 08-452 77 42, avdelningen för ekonomi och styrning.

Läkemedel

I vårbudgeten anges att kostnaden för läkemedelsförmånen successivt minskas mellan cirka 500 och 1 200 miljoner per år 2014–2018.

Detta var väntat och känt utifrån den överenskommelse som Läkemedelsindustriföreningen tecknade med regeringen i september 2013 om att utveckla den värdebaserade prissättningen. Denna, som på frivillig grund delvis redan trätt i kraft, innebär att fr. o m 2015 genomförs automatiska årliga prissänkningar om i snitt 7,5 procent på läkemedel, 15 år efter marknadsgodkännande och på läkemedel som inte omfattas av utbytessystemet och dess prissättning.

Besparingen ska mätas med utgångspunkt från prisläge oktober 2012 och ska övervakas av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV). I överenskommelsen anges tydligt att besparingsmålet är svårbedömt årsvis på grund av marknadsmekanismerna och därför årligen ska analyseras. Fördelningen av besparingen mellan åren kan alltså variera. Enligt en färsk rapport från TLV har 2014 års besparing hämtats hem men man aviserar tveksamhet om att så kommer ske 2015 och lyfter behovet av översyn av modellen.

Landstingen är fortfarande avtalslösa avseende ersättningen för läkemedelsförmånen. Konstruktionen av 15-årsregeln och den dynamik som vi nu ser inom prissättningsområdet, bland annat genom den nya samverkan med landstingen som TLV initierat, gör att osäkerheten fortsätter runt landstingens förutsättningar att prognostisera såväl kostnaderna för läkemedel, som ersättningen från staten.

Frågor om Läkemedel kan ställas till Gunilla Thörnwall Bergendahl tfn 08-452 76 05, avdelningen för vård och omsorg eller till Jessica Bylund tfn 08-452 77 18, avdelningen för ekonomi och styrning.

Hälso- och sjukvård

Från och med 2015 *upphör* de tillfälliga satsningarna på patientsäkerhet, tillgänglighet och de mest sjuka äldre, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskar med 1,1 miljard kronor per år från och med 2015. Det framgår inte med tydlighet vilka bidrag som avses minskas och inte med vilket belopp per bidrag men att delar av de riktade statsbidragen kommer att falla bort är tydligt.

Kortare väntetider i cancervården

Även om väntetiderna i vården har kortats väsentligt de senaste åren förekommer det fortfarande stora variationer mellan landstingen. De regionala skillnaderna är stora inom cancervården. Mot denna bakgrund avser regeringen att avsätta 500 miljoner kronor per år 2015–2018 för att öka tillgängligheten i cancer vården. Satsningen ska premiera ett snabbt vårdförlopp mellan remiss och behandlingsstart. Satsningen ska även bidra till en snabb diagnos.

Frågor om Hälso- och sjukvård kan ställas till Åsa Sandgren-Åkerman tfn 08-452 76 64, avdelningen för vård och omsorg.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

För att förbättra förutsättningarna för boende och företagande på landsbygden avser regeringen att förstärka landsbygdsprogrammet med sammanlagt 2,8 miljarder kronor 2014–2020, varav 400 miljoner kronor tillförs efter förslag i Vårändringsbudgeten redan 2014. Regeringen avser att satsa 700 miljoner kronor 2014–2020, motsvarande 100 miljoner kronor per år, för att ge en god tillgänglighet till kommersiell service i gles- och landsbygder.

Frågor om Samhällsplanering och bostadsbyggande kan ställas till Ellinor Ivarsson, tfn 08-452 78 44, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Medfinansiering och förskottering av statlig transportinfrastruktur

I enlighet med det nya planeringssystemet för investeringar i statlig transportinfrastruktur finns förslag i Vårändringsbudgeten (prop. 2013/14:99) som berör kommunernas och landstingens medfinansiering och förskottering. Enligt det nya planeringssystemet så finns beslut om vilka objekt, med totalkostnad över 50 miljoner kronor, som får starta under 2014–2016, med i infrastrukturpropositionen som släpptes i veckan. I vårbudgeten finns förslag om hur mycket pengar dessa objekt totalt får ta in i medfinansiering och förskottering från kommuner, landsting, regioner och företag. För objekt under 50 miljoner i kostnad föreslås godkännande av ramar för medfinansiering från kommuner, landsting, regioner och företag för hela planeringsperioden 2014–2025. Denna skillnad mellan olika investeringsobjekt kan ha betydelse för när en medfinansiering kan beaktas i redovisningen. En viktig fråga är därför hur bindande uppgörelser om medfinansiering är. Något direkt klarläggande om detta kommer inte regeringen med.

”Regeringen anser att det är lämpligt att staten generellt sett inte binder sig vid någon motprestation i överenskommelser om medfinansiering.” Om en medfinansiering däremot innebär ett tillägg till ett grundutförande bör statens åtagande ses som bindande.

Frågor om medfinansiering kan ställas till Peter Sjöquist tfn 08-452 77 44, avdelningen för ekonomi och styrning.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

I avtalsrörelsen 2013 tecknades omkring 500 centrala avtal som omfattade cirka 2,7 miljoner anställda.

Den lönenormerande industrisektorn inledde avtalsrörelsen 2013 med att sluta ett treårigt avtal med ett sammanlagt värde på 6,8 procent. Av denna kostnadsökning utgör 6,2 procent löneökningar medan resterande del ska avsättas till ett system för delpension. Efter industrin slöts treåriga avtal även inom andra större avtalsområden. Avtalsperioderna blev därmed längre jämfört med den förra avtalsrörelsen, då merparten av avtalen hade en löptid på ungefär ett år.

Regeringen konstaterar att kostnadsökningen i industrins avtal sammantaget har varit normerande för övriga delar av arbetsmarknaden. Vidare att förhandlingarna ägde rum i ett svagt konjunkturläge vilket bidrog till att de avtalade löneökningarna blev förhållandevis återhållsamma. Detta resulterar i en dämpad löneökningstakt i hela ekonomin 2013–2015 (strax under 3 % per år). Därefter bedöms löneökningstakten stiga 2016–2018 (strax över 3 % per år) på grund av ett förbättrat konjunkturläge.

Frågor om lönebildning besvaras av Lena Schaller tfn 08-452 75 63, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad

Utvecklingen på arbetsmarknaden kommer vara positiv de kommande åren. Konjunkturläget anses dock inte vara i balans förrän 2018, på grund av den låga globala efterfrågan. Sveriges sysselsättningsgrad är tillsammans med Nederländernas högst i EU. Däremot så är arbetslösheten fortfarande hög, och då särskilt långtidsarbetslösheten. Detta beror på den dämpade efterfrågeutvecklingen.

Fortsatt utveckling av yrkesintroduktionsavtal

Yrkesintroduktionsavtal har utvecklats för att underlätta övergången mellan skola och arbetsliv samt för att säkerställa den långsiktiga kompetensförsörjningen. Arbetsmarknadens parter har tecknat yrkesintroduktionsavtal inom flera olika branscher och sektorer, bland annat för kommunal vård och omsorg. Det finns yrkesintroduktionsavtal på en fjärdedel av arbetsmarknaden och samtal förs om att teckna avtal inom ytterligare fler områden.

Parterna har sökt stöd för att kunna säkerställa god kvalitet på den handledning och utbildning som utgör delar av dessa anställningar. Regeringen har avsatt resurser för 2014–2018 vilka nu prövas gentemot EU:s statsstödsregler och när frågan är utredd ska parterna kunna söka stöd för dessa utvecklingsinsatser. Stödet ges endast till arbetsgivare som täcks av kollektivavtal, vilket medför att stödet måste notifieras till Europeiska kommissionen vilket gjorts för tre år. Dessa tre år kan komma att förlängas med ytterligare två år innan icke kollektivavtalsbundna arbetsgivare kan inkluderas.

Regeringen har för avsikt att tillsätta en delegation bestående av representanter från arbetsmarknadens parter som får i uppgift att sprida information om hur väl fungerande utbildningsinsatser kan utformas samt svara på frågor om insatserna.

Reformen gällande yrkesintroduktionsanställningarna kommer att utvärderas av flera myndigheter som under 2016 kommer lämna rapporter till regeringen om stödets effekter och genomförande.

Regeringen har en förhoppning om att ytterligare yrkesintroduktionsavtal ska kunna användas vid anställning av särskilda grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, så som långtidsarbetslösa och utrikes födda. Regeringen välkomnar att vissa parter har möjliggjort yrkesintroduktionsavtal även för arbetslösa personer som är äldre än 25 år och undersöker möjligheterna att på sikt ge stöd till arbetsgivare som anställer enligt sådana avtal.

Regeringen har även aviserat möjligheten att söka bidrag för informationsinsatser gällande så kallade studentmedarbetaranställningar, vilka är studierelevanta tidsbegränsade deltidsanställningar för studenter på högskoleutbildningar.

Längre arbetsliv och förbättrad omställning

Regeringen anser att partsöverenskommelser är effektivare än lagstiftning när det gäller omställning och välkomnar samtalen som förs mellan Svenskt Näringsliv och PTK om ett nytt omställningsavtal. Regeringen har noterat att Svenskt Näringsliv främst fört fram önskemål om att kompetens ska styra vid turordningsförfarande samt att PTK önskar förbättrade möjligheter till utbildning och kompetensutveckling under hela arbetslivet.

Regeringen avser att föra samtal med arbetsmarknadens parter om åtgärder för ett längre arbetsliv, däribland rätten att kvarstå i anställning till 69 år.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Socialförsäkring m.m.

Ny konstruktion av ersättningen för höga sjuklönekostnader

Nuvarande skydd mot höga sjuklönekostnader innebär att arbetsgivare kan få ersättning för sjuklönekostnader som under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den genomsnittliga, årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare. Dagens högkostnadsskydd kommer inte de mindre företagen till del så som det var tänkt. Under våren 2014 kommer därför ett förslag som innebär att förmånen blir mer träffsäker för mindre företag att remitteras. Avsikten är att förslaget ska träda ikraft den 1 januari 2015.

Senarelagt utträde från arbetsmarknaden

I mars 2014 kom den så kallade pensionsgruppen överens om ett antal förslag till justeringar av den överenskommelse som ligger till grund för pensionssystemets utformning. Pensionsgruppen föreslår bland annat justeringar av beräkningen av det index som bestämmer uppräkningsgraden av pensionerna för att få en jämnare utveckling av inkomstpensionerna, samt att en översyn av AP-fondernas struktur och placeringsregler görs. Pensionsgruppen kommer att fortsätta att arbeta med åtgärder som syftar till att förlänga arbetslivet.

Frågor om Socialförsäkring m.m. besvaras av Hanna Larsson tfn 08-452 75 07 samt Örjan Lutz tfn 08-452 74 82, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Utbildning samt kompetensutveckling inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen

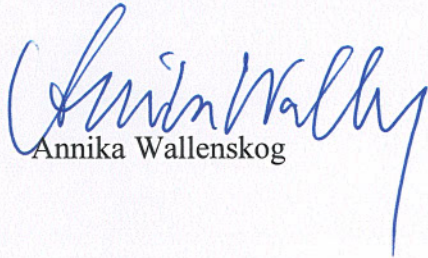
Utbyggnad av platser på specialistsjuksköterske- och barnmorskeutbildningen

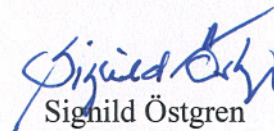
Regeringen föreslår en ökning av antalet nybörjarplatser på specialistsjuksköterske- och barnmorskeutbildningen. Under 2015 tillförs 19 miljoner kronor, under 2016 tillförs 59 miljoner kronor och från och med 2017 tillförs 77 miljoner kronor per år för ändamålet.

Frågor om Utbildning inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen besvaras av Ylva Sundholm tfn 08-452 74 73 och Carin Renger tfn 08-452 75 09, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Samtliga medarbetare går att nå via **e-post** på mönstret:
fornamn.efternamn@skl.se

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Signild Östgren